

بسمه تعالی

حضور کودک معلول در خانواده - قسمت چهارم

کودک نابینا - قسمت اول

دکتر محمد کمالی

در قسمت سوم از نقش پدر و مادر در تشخیص سریع و اقدام به درمان و توانبخشی به موقع سخن گفتیم لیکن آنچه اهمیت دارد این است که با توجه به نوع معلولیت ویژگیهای خاصی باید مدنظر والدین قرار گیرد. در این بحث به موضوع کودک نابینا و خصوصیات مربوطه در خانواده می پردازیم. نقص بینایی بر خلاف سایر اختلالات و نقص ها از ویژگی خاصی برخوردار است، زیرا بروز و جلوه ظاهری این نارسایی طبیعی بسیار زودتر از سایر انواع معلولیت ها در ظاهر و رفتار کودک مشخص می گردد. نوزادی که قادر به تعقیب نگاه والدین و اطرافیان نمی باشد و در مقابل لبخند و تحرکات آنان سرد و بی تفاوت باقی می ماند، نابینایی را در روزهای اول تولد آشکار می کند. در برخورد با این گونه والدین، همدلی و درک احساسات و عواطف آنان از موضعی دوستانه همراه با احترام و علاقه می تواند تا حد زیادی از احساس تنش و درماندگی والدین بکاهد و آنان را برای کسب شناخت و پذیرش موضوع آماده سازد.

آگاه ساختن والدین - بویژه در مورد افراد کم سواد - نسبت به علل نابینایی فرزند باید با واقع بینی و درک موقعیت صورت پذیرد تا از ایجاد تنش های بعدی بین والدین پیشگیری کند. بویژه در این زمینه به طریقی باید عمل کرد که احساس تقصیر و گناه در هیچیک از آنان ایجاد نشود.

نکته بعدی آگاه سازی پدر و مادر نسبت به وضعیت آینده کودک است. باید با ارائه شناختی دقیق از وضعیت تحصیلی و اجتماعی آینده کودکان نابینا و تأکید بر جنبه های مثبت و امیدبخش زندگی آنان، ترس و نگرانی نسبت به آینده را از خانواده سلب کرد. در این زمینه برخی روشها می تواند مؤثر باشد که مهمترین آنها بر اساس نوعی الگوهای موفق در بین افراد نابینا، برقراری ارتباط نزدیک والدین با مراکز توانبخشی و مربیان آموزش کودکان نابینا و ارائه اطلاعات به آنان در زمینه چگونگی پرورش مهارتهای خودیاری و حواس کودکان و در نهایت دادن اطمینان خاطر به والدین نسبت به حمایت همه جانبه از آنان و پیگیری مستمر مشکلات آنان، می باشد.

آموزش خانواده و کودک نابینا از همان روزهای نخستین شناخت و تشخیص مشکل آغاز می شود. خدمات مشاوره ای اولین و مهمترین صحنه برخورد خانواده ها با مسائل آموزشی در مورد کودک نابینا می باشد که به دنبال آن آموزش های مناسب زیر لازم است به خانواده ها ارائه شود:

1) نحوه برقراری ارتباطات لمسی و کلامی با کودک

2) برنامه پرورش حواس، شامل حس لامسه، شنوایی، بویایی و چشایی

3) آموزش مهارتهای روزمره زندگی شامل نحوه انجام کارهای روزانه شخصی، نحوه برقراری ارتباط با اشخاص و شناخت موقعیت های اجتماعی مانند مشاغل، اماکن، و....

4) آموزش تحرک و جهت یابی

5) شیوه های تقویت حافظه، درک کلامی و افزایش معلومات عمومی کودکان نابینا

6) برنامه اصلاح رفتار و تقویت رفتارهای مثبت و کاستن رفتارهای منفی

اصول آموزش خانواده و کودک نابینا بر موارد فوق استوار است. ان شاءالله در قسمت پنجم در مورد هر یک توضیحات بیشتری ارائه خواهیم کرد.